

schappelijke taak der ziekenfondsen; en waarvan te zijner tijd ook nog eens een gunstige invloed verwacht mag worden, voorzoverre de fondsbesturen zelf niet bij machte zijn gewenschte verbeteringen uit te werken of die bij de ledenvergaderingen er door te krijgen.

Het zij mij vergund, de hoop te koesteren, dat deze regelen, onder de oogen mogen komen van de betrokken functionarissen; ik denk daarbij o. a. aan Zaandam, waar tot de reorganisatie van dien dienst is besloten; en waar het voor de ziekenfondsen ter plaatse geen onverschillige zaak kan zijn, of hetzij voor niet of voor een matige vergoeding in eens desnoods de contrôle-werkzaamheid op die wijze geregeld kan worden, dan wel voor elk ziekenbriefje een vast en door de geneeskundigen vastgesteld bedrag moet worden betaald, zooals ten vorigen jare ingevoerd is geworden. Voor een fonds, welks kas niet sterk is, levert dit laatste een zware belasting op, al is ook het bedrag per briefje matig gesteld.

Geneeskundige zorg en ziekenfondswezen zijn immers beide instellingen van zoo groot maatschappelijk belang, dat samenwerking geboden is!

Hoek van Holland, 26 April 1918.

Mr. W. ELINK SCHURMAN.

DE TECHNIEK DER TONSILLECTOMIE.

In het vorig nummer beschrijft collega VAN DEN HELM een methode van tonsillectomie volgens MÜLLER met kleine wijzigingen. Voor zoover ik het begrijp, verschilt deze wijze van werken van de algemeen gebruikelijke methoden daarin, dat de amandel, die men wil verwijderen, niet wordt beetgepakt, maar dat zij los op haar plaats blijft zitten, terwijl men: 1°. met een sikkelmesje zoo veel mogelijk alle vergroeiingen tusschen de amandel* en de bogen doorsnijdt; 2°. met een fijn mesje of schaartje een snede maakt in de slijmvliesplooi tusschen achtersten gehemelteboog en amandel; 3°. in deze snede een raspatorium invoert en dit vervolgens om de amandel heenbrengt en in verschillende richting de verbindingen van de amandel met de nis en met de bogen doorsnijdt. Eindelijk wordt, 4°., de amandel met een tang gepakt en de steel, door MÜLLER met een staaldraadlis, door VAN DEN HELM met het raspatorium, doorgesneden.

Deze methode beveelt collega VAN DEN HELM aan boven de algemeen gebruikelijke, waarvan hij echter zulk een zonderlinge beschrijving geeft, dat men zich afvraagt, of hij ze wel ooit heeft zien toepassen: „Aan een bepaalde laag houdt men zich niet en „ik geloof, dat het meer op rekening van het toeval moet worden geschreven, wanneer „men bij het bezichtigen van de uitgenomen amandel een mooie kapsel zag”. „Al te „vaak”, zegt hij, „kon men de amandel niet anders dan in stukken verwijderen”. Ook zou er groote kans zijn op verdwalen en daarmee op bloeden. Op de volgende bladzijde vermeldt de schrijver als iets heel merkwaardigs, dat af en toe na de tonsillectomie in de amandelnis de *M. constrictor pharyngis* „schijnt” bloot te liggen.

Maar dit spreekt immers van zelf. De amandel is zeer ionig met haar kapsel, deze daarentegen door los bindweefsel met den spierwand (*M. constrictor*) verbonden. In dit bindweefsel moet worden geopereerd. Altijd zal dan de amandel in haar gladde kapsel worden verwijderd. Dit is, naar collega VAN DEN HELM zeer oprecht vermeldt, hem niet altijd gelukt. Hij neemt bescheiden aan, dat er gebrek aan routine in het spel was. Ik meen, dat mislukken zeer wel gevolg kan zijn van een onjuiste operatiemethode. Waarom zou men bij de tonsillectomie afwijken van de allereenvoudigste regelen der heelkunst? Wat men wil doorsnijden, moet, als het slap is, eerst worden gespannen. Dit geldt voor elke huidsnee; maar zeer zeker ook voor de slijmvliesnede der tonsillectomie en ik houd het voor een fout van MÜLLER, dat hij dit aanspannen versmaadt. Van den geheelen rand der amandelnis, d. i. van de beide gehemeltebogen, gaat het mondslijmvlies op de amandel over. Deze overgangsplooi van normaal slijmvlies moet worden doorgesneden; dan komt men in de extracapsulaire ruimte. Snijdt men zonder deze plooi aan te spannen, dan loopt men gevaar te verdwalen en de operatie te zien mislukken.

Op grond van voldoende ervaring kan ik de volgende techniek dringend aanbevelen: Met een geschikte tang met scherpe tandjes grijpt men de amandel vast en trekt haar

zoo ver mogelijk uit haar nis. Hierbij wordt de genoemde plooi sterk aangespannen. Loodrecht op de amandel (maar niet tot in de amandel!) snijdt men, liever te veel lateraal dan te veel mediaan, achter, boven en voor, die gespannen plooi over haar geheele lengte door. Daarbij komt, door het voortdurend aangetrokken houden, de amandel steeds verder uit haar nis en vertoont zich de gladde kapsel. Dan gaat men met een licht gebogen raspatorium, desnoods met een kromme schaar, achter de amandel en snijdt, onmiddellijk tegen de amandel, alle strengen door, die de kapsel met de amandelnis verbinden. Ten slotte wordt om tang en amandel de staaldraadlis van BRÜNINGS of een tonsillotoom heengevoerd en de „steel” doorgesneden. Ik hoop duidelijk te hebben gezegd, dat het mes alleen het mondslijmvlies doorsnijdt; het raspatorium de verbindingen van de kapsel. Soms, vooral bij kinderen, zijn deze zóó onbeduidend, dat men na het doorsnijden van het slijmvlies dadelijk de lis kan omvoeren en het raspatorium kan overslaan. De lis heeft het voordeel, dat zij in het losse celweefsel haar weg altijd neemt vlak tegen de kapsel.

Deze methode waarborgt extracapsulair opereeren. Zij waarborgt ook het ongeschonden blijven der gehemeltebogen, veel meer dan wanneer het slijmvlies, dat van de bogen op de amandel overgaat, met een raspatorium half stomp wordt doorgescheurd.

Amsterdam, 29 April 1918.

H. BURGER.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

CHICAGO. — **Krasse maatregelen tegen de tuberculose.** De overweging, dat de achteruitgang in de voeding der bevolking de uitbreiding der tuberculose zou kunnen bevorderen, heeft het gemeentebestuur van Chicago ertoe gebracht, scherpe maatregelen te nemen tegen de tuberculoselijders. Overtreding dier maatregelen wordt met boete of gevangenis gestraft. Alle personen met open tuberculose zullen onder nauwkeurig toezicht staan, waardoor hun zal worden belet, de voorgeschreven voorzorgsmaatregelen tegen besmetting te overtreden. Schoolkinderen worden krachtig beschermd tegen alle bronnen van besmetting in huis of op school (hoe dan toch? vraagt de verbijsterde lezer), en in woningen waar een teringlijder huist, mag geen melk of andere voedingswaar worden verkocht, vóórdat de zieke is verwijderd, of door verbetering van zijn toestand onschadelijk is geworden. Het blijkt — zoo gaat het bericht, dat *The Brit. med. Journ.* van 9 Maart aan het Maandbericht van Januari van het gemeentelijk sanatorium van Chicago ontleent, verder —, dat aangifte slechts een klein deel der bestaande gevallen van tuberculose aan den dag brengt, en dat de meeste daarvan maanden lang vóór de aangifte bronnen van gevaar moeten zijn geweest. Veel voorlichting is verspreid, maar er is zelden nagegaan, of de verspreide kennis ook tot de lieden is doorgedrongen. En nu de bevolking toch op ieder gebied dwang aanvaardt, zal men zich ook ter bestrijding van den onzichtbaren vijand dwang moeten laten welgevalen.

Juist de ondervinding, dat vorige maatregelen, met evenveel overwinningszekerheid aangekondigd, het heil niet hebben gebracht — gelijk de onwetende gewone dokter wel heeft voorspeld — zou verstandige lieden er toe brengen, van nieuwe maatregelen de uitkomst liever zwijgend af te wachten dan schetterend te voorspellen.

STOCKHOLM. — **Geëlectriseerde zuigelingen.** Een viertal jaren geleden werd beweerd, dat door ARRHENIUS in de natuur- en scheikundige afdeling van het NOBEL-instituut was bevonden, dat van twee groepen van schoolkinderen van denzelfden leeftijd en uit dezelfde omgeving, de ééne, die onderwijs ontving in een met electriciteit geladen ruimte, na zes maanden sterker was gegroeid, het in het algemeen beter maakte, en ook bij proeven omtrent de verstandelijke verrichtingen betere uitkomsten bereikte, dan de andere. J. CREYGTON-BROWNE heeft nu in *The Times* medegedeeld, dat op navraag daaromtrent door ARRHENIUS is geantwoord, dat hij inderdaad proeven heeft genomen met honderd kinderen, waarvan vijftig waren geplaatst in een kamer,